

Zajtrajšok nevyrieši frfl'anie, ale konštruktívne opatrenia

Skauting pre celé Slovensko

Ing. Lubor Žák, PhD., učiteľ, environmentalista

Autor článku / návrhu projektu. Ing. Lubor Žák, CSc. je absolvent HF VŠT (1976) v Košiciach, 2 roky pôsobil ako výskumný pracovník PS, a.s. Považská Bystrica (1976-1978), je kandidát vied v oblasti informatiky, simulácie a riadenia technologických procesov ÚVT VŠT Košice (1983), absolvent DPŠ IP TU Košice (2000) . Učiteľská prax – 2 roky v zahraničí na SLŠ v Libyi (1978 - 1980), 3 roky profesor SPŠE Michalovce (1997 – 2000), 4 roky vychovávateľská prax s rómskou mládežou a protidrogové poradenstvo v CVČ Michalovce (2000 – 2004), 7 rokov učiteľ AJ, informatiky a koordinátor drogovej prevencie ZŠ (od 2004). 5 rokov podnikateľská a poradenská prax OPORES-VIFA, s.r.o. Michalovce (1992 – 1997) v oblasti materiálových a energetických úspor separovaného zberu odpadov – tvorca, manažér, koordinátor, realizátor federálneho projektu - výskumných, projekčných, konštrukčných a výrobných závodov Českej a Slovenskej republiky, 11 ročná prax projektanta v oblasti informatiky, ekonómie a energetiky CHEMPIK – CHEMPRO, a.s. Michalovce (1983 – 1994), 26 rokov tréner kresťanskej jogy, propagátor zdravého životného štýlu a protidrogový poradca (od 1988) – semináre a workshopy v Košiciach, Michalovciach, Strážskom, Vranove nad Topľou, Humennom, predseda Občianskeho združenia SOPHIA-ROSA, skrátene SiROSA v Michalovciach (od r.1992), osobnosť registrovaná v ročenkách WHO IS WHO na Slovensku. V súčasnosti spisovateľ, environmentalista, osvetový pracovník, prekladateľ a tréner.

Žijeme práve v období 25.výročia 17.novembra 1989, ktoré ukazuje na dezilúziu slovenskej spoločnosti a sklamanie očakávaní novembrovej „nežnej“ revolúcie... V období pre celé Slovensko celkom dobrých bilancií v zahraničnej oblasti , pre východné a južné Slovensko, hlavne v tzv. poľnohospodárskych oblastiach, však časom stagnácie a úpadku. Asi nemá význam pozerat' sa späť, ako bolo, čo a kde sa pokazilo... Je lepšie zastaviť sa, zhodnotiť a pozerat' sa dopredu. A práve tejto oblasti, oblasti budovania optimizmu a nádeje, sa dotýka môj článok.

Švédsky model socializmu, ktorý prináša sociálne istoty a postupný výrobný – ekonomický progres, nemôžeme uskutočniť bez slušných, pracovitých, angažovaných ľudí a predovšetkým bez sústavných, drobných, ale rozsiahlych zmien v našej ešte stále slabšej a chorej spoločnosti. 50 rokov morálnej a osobnostnej likvidácie talentovaných jedincov a budovanie sociálnej spoločnosti na poklonkovaní autoritám zanechalo hlboké jazvy. Antibiotikum proti tejto chorobe vidím v uplatnení skautingu – v plnom a hlbokom nasadení – výchove k statočnosti, čestnosti, добрote, zodpovednosti a prirodzenej zbožnosti od útleho detstva, od školskej mladosti.

Zlyhávajúci zamestnanecký systém, problémy s hradením poistného, korupcia a zneužívanie moci, neochota zúčastňovať sa „vecí verejných“, stále rozširujúce sa radikálne nacionálne a neonacistické skupiny, stupňujúce sa násilie a šikanovanie na školách všetkých stupňov si žiada všestrannú a radikálnu kúru od útleho veku, v prípade skautingu od 6. roku. Navyše 30 miliónové zázemie skoro vo všetkých krajinách sveta ukazuje na možnosti medzinárodnej spolupráce, ktorá môže motivovať ku znovu vytváraniu subštruktúr a oživeniu miestnych komunít.

Skauting sa predovšetkým vracia ku pôvodným ľudským hodnotám, hľadá silu a zdroj energie v pravom priateľstve, v raste a konfrontácii svojich schopností a možností v prírode, v diele Stvoriteľa, v kráse, pravde, čistote a spravodlivosti. Dielňami ľudskosti sa stávajú časté kamarátske stretnutia, výlety, spoločné ciele, vzájomná úcta, táborové aktivity v prírode s vymedzenými právami a povinnosťami... Všetci poznáme biblické podobenstvo o nových a starých mechoch ako univerzálnom zákone, ale mali by sme sa naučiť tento zákon aplikovať v praxi.

Malé deti potrebujú správne vzory, výchovu k trvalým ľudským hodnotám dobra a krásna, ktorá sa dnes len zriedkakedy ponúka v masmédiách, ktoré sa dnes stali jedným z najdôležitejších učiteľov mladých ľudí (viď štatistiky sledovanosti TV) Učiteľ nemá na výchovu žiakov skoro žiaden vplyv. To čo nezvládli rodičia do 6.-7.roku, len ťažko môže ovplyvniť učiteľ za pár hodín v škole. Nepomôže ani počítačové, či tabletové vybavenie, pretože sa jedná o výchovu, osvojenie si EQ Emocionálnej inteligencie, nie IQ rozumovej inteligencie. Školstvo má celostne vychovávať

zodpovedného, slušného občana s ľudskými vlastnosťami a nie inteligentného chytráka, kde častokrát morálka zlyháva v prospech ziskovosti. Skauting od mladosti môže pomôcť pri formovaní osobnosti človeka, ale taktiež pre oživenie života miestnych komunit, pri otvorení nových služieb v regiónoch...

Ako bývalému učiteľovi mi vždy vadilo, že dôležitejšie sú známky, nie vedomosti. Že dôležitejšie je vysvedčenie, ako praktické zručnosti. Už viackrát som písal na Ministerstvo školstva SR, že do osnov základných škôl by sa mali zaradiť predmety základných remeselných zručností na 2. stupeň ZŠ, ktoré mladému človeku umožnia dôležité, základné poznatky z určitých remeselných prác, v ktorých sa môže po skončení ZŠ uplatniť ako živnostník v niektorých jednoduchých činnostiach potrebných pre spoločnosť. Mnohé remeslá si nevyžadujú nejaké špeciálne, drahé prístrojové vybavenie a zariadenia, stačí 1 (až 4) ročná príprava pod odborným vedením, ktoré sa neskôr dá prehĺbiť nadstavbou učňovského vzdelávania a praxe, alebo špeciálnym doškolením (možno až v dospelosti). Remeslá ako sklár, murár, záhradník v oblasti zeleniny a ovocia, alebo príprava niektorých moderných, rýchlych jedál typu smoothies, zeleninové, alebo nakladané šaláty..., kosenie / spracovanie kompostových hmôt, predspracovanie druhotných surovín z predtriedených TKO, zber niektorých nebezpečných odpadov, špeditér..., by v začiatkoch pomohol stovkám absolventov, ktorí chcú čím skôr začať viesť „zárobkový“ život, ale majú problém skončiť úplnú základnú školskú dochádzku.

40-ročné vymývanie mozgov z rokov 1948-1989 sa dnes premieta do pasivity staršej generácie a problémy zamestnanosti. Je dobré obnoviť dobré tradície z predvojnového obdobia 1. republiky ČSR spred roku 1938. 25 rokov stagnácie odsúvanie problému formovania k občianskej zodpovednosti trhovou cestou nepomohlo. Naopak, je tu silný odliv skvelých, talentovaných „mozgov“ mimo Slovensko, kriminalizácia mestskej mládeže a personálna degradácia vidieka.

Je potrebná rýchla a priama účasťou politických rozhodnutí a primeranej legislatívy v oblasti pomoci formovania výchovy a smerovania mládeže, ktorá nám dnes začína drogovať už ako 10-ročná, agresivita maloletých a šikanovanie sa stáva bežnou a učiteľ / učiteľka na ZŠ, SŠ sú bezmocní, aj keď sú všade po škole namontované kamery. Násilie sa odohráva mimo školu a bez svedkov... Mám na mysli predovšetkým uzákonenie činnosti skautingu na školách, výstavba / zriadenie / vytvorenie stredísk pre ich plynulú a priamu podporu materiálnym vybavením, pomoc pri zabezpečení skautskými uniformami a pomôckami sociálne slabým skupinám, vybudovanie a vybavenie skautských táborov okresných oblastí... Skauting svojou prítlačivou formou otvorenou rozvoju individuálnych problémov je schopný sa prispôbovať stále meniacim sa podmienkam technického pokroku, ale nestráca zo zreteľa základné ľudské hodnoty.

Skauting si získal celosvetovú obľubu práve preto, že v primeranom veku prináša deťom dôležité praktické hodnoty o živote zážitkovou formou, ktorú bezprostredne overuje hravou praxou v teréne. Pravdivosť, zodpovednosť, spoľahlivosť, pracovitosť, ochrana slabších, pomoc starším, chránenie prírody, odvaha, dobrá nálada, zdravá súťaživosť ... to všetko sú dôležité hodnoty, ktoré potrebuje každý človek, mladý aj starý, aby vedel žiť hodnotný a dôstojný život. Práve tieto hodnoty sa dnes pri ignorancii rodičov k problémom detí, pod návalom masmédií a počítačových či automatových hier úplne vytrácajú. Pre staršie generácie je príznačné, že vekom prichádzajú zdravotné problémy, ochabuje energia, ale aj tu vidíme, že ľudia, ktorí zažili hnutie Sokola, baťovské vzdelávanie, skautingu a podobné aktivity, si zachovali iskru a ideály z mladosti až do neskorého veku. Zatiaľ čo konzumne orientovaní ľudia bez dobrých základov v detstve sa odpisujú sami v rámci tzv. civilizačných chorôb už v strednom veku.

Výhodou skautingu je možnosť prepojenia na ktorúkoľvek krajinu a organizáciu vo svete, vzájomnú pomoc a možnosť nadväzovania kontaktov, ktoré otvárajú možnosti do najodľahlejších regiónov celého Slovenska. Motivuje ku učeniu sa a používaniu cudzích jazykov, počítačových zručností a je otvorený sústavnej miestnej aj nadnárodnej komunikácii. V súčasnosti slovenská vláda vynakladá obrovské financie na udržanie zahraničných investorov na Slovensku a riešia sa okamžité, náhodné „záplaty“ eko-katastrof, záplav... Účinným sponzorom do vlastnej mládeže, práve v oblasti skautingu, by sa docielil oveľa väčší efekt pre trvalo udržateľný pokrok, podpora zamestnanosti, ale predovšetkým podpora dobrých medziľudských vzťahov a vzájomnej dôvery, občianskej angažovanosti, ktorá sa dnes už zo spoločnosti vytráca. Vidíme to na účasti občanov na voľbách, ale aj vo všeobecnej apatii obyvateľstva.

Mali sme tu samozrejme aj v predošlom zriadení mládežníckej organizácie pionier, ČSM, SZM..., ktoré sa však vyznačovali mimoriadnou formálnosťou a niekedy až zločinnými, trestnoprávnymi súvislosťami. Tieto mládežnícke štruktúry boli pretláčané straníckymi líniami KSČ zhora. Umožnili sa však vytvoriť predpoklady pre rast niektorých talentov, alebo pre vytvorenie časti subštruktúry architektúry voľného času. Dnes také niečo chýba, lukratívne zariadenia sa sprivatizovali, naopak mladí ľudia môžu ísť akurát tak do krčmy, alebo reštaurácie...

Skauting je postavený na hierarchickej štruktúre, ale podporuje sa čínorodosť mladých „zdola“, z vlastných záľub a smerovania vlastného života pozitívnym usmerňovaním, rieši osobný prístup a všestranný fyzický, morálny, psychologický, sociálny, kultúrny, náboženský rozvoj primeraný veku, regiónu, miestnej komunite. Možnosť prepojenia na náboženský život, ktorý funguje vo väčšine obcí a miest Slovenska, by mohol sprístupniť a urýchliť oživenie a rozšírenie skautingu vo väčšej miere, ako to bolo kedysi za 1.republiky. Skauting za 1.republiky robili všetky náboženské konfesie, katolícka, evanjelická, židovská, ale v skutočnosti je nad náboženstvami. Pretože výchova ku priateľstvu, vzájomnej úcte a pomoci druhým bez ohľadu na konfesiю by malo byť rýdzou podstatou každého náboženstva. Viera v Boha patrí ku základným hodnotám skautingu, od ktorého sa odvíja aj medzinárodná registrácia.

Peniaze, ktoré dnes zahraniční investori prinášajú do zamestnanosti v regiónoch, sú zväčša dočasné, a umelá zamestnanosť, ktorá nevychádza zo zodpovednosti, samostatnosti a osobných schopností a zručností, ale z jednorazových injekcií štátu, vedie len ku dočasným „úspechom“. Sme svedkami, že pokiaľ štát prestane subvencovať nejakú zahraničnú firmu, táto sa presunie do inej krajiny s lacnou pracovnou silou. Pokiaľ chceme dosiahnuť na Slovensku trvalú zamestnanosť, potrebujeme sa vrátiť ku trvalým ľudským morálnym hodnotám, ku samostatnosti, zodpovednosti, tvorivosti, kde skauting ponúka všetky ideálne vlastnosti.

S projektom „skauting na celé Slovensku“ by mohlo byť vhodne spojené aj čerpanie z finančných zdrojov Európskej únie, keďže sa vytvárajú podmienky ako pre zamestnanosť, tak aj pre výchovu ku rozvoju a stabilite mikroregiónov. Výhodou je, že na Slovensku je vytvorená pomerne stabilná a skúsená personálna základňa, od ktorej by sa mohlo odvíjať zaškolenie dokonca v takej dôležitej oblasti ako je rómska komunita. Práca skautských družín a oddielov orientovaná do ekologických oblastí môže výrazne prispieť ku ochrane životného prostredia, oživeniu a zlepšeniu podnikateľských podmienok. Nastavenie chodu skautských / roverských družín je posunuté do samostatných zárobkových aktivít, takže deti / mladí ľudia sa učia taktiež práci s financiami, ktoré im majú slúžiť na cestovné výdavky, či iné spestrenie ich činnosti.

Verím, že niektoré z podnetov, ktoré sú v mojom liste, budú vhodným námetom pre rozšírenie Vášho pôsobenia pre rozvoj našej krásnej krajiny.

S pozdravom

Ing. Ľubor Žák, PhD.

V Michalovciach 21.11.2014